

ADAM TENSOR DELTA (ACTIEF)

Wat een feest!

Afgelopen zomermaanden waren er diverse eyeopeners. Het enorme Oranjefeest hier in de hoofdstad leerde dat voetbal ook geassocieerd kan worden met plezier, feest, een perfecte organisatie en landelijke saamhorigheid. De tweede eyeopener is dat actieve systemen, zoals de Adam Tensor Delta, het de passieve hifisystemen extreem moeilijk kunnen maken.

tested

music
emotion

35

▶▶NEXT

Deze keer gaat het over actieve monitoren. Het is historisch gezien verbazingwekkend dat er nog passieve luidsprekers bestaan. De lineaire curve uit de meetruimte wordt namelijk zelden waargemaakt in de kamer van de luisteraar, vanwege interactie met de akoestiek. Passieve filters zitten vol met fouten en versies voor hogere belastbaarheden zijn erg kostbaar. Vervolgens is er de interactie tussen de eindversterker, de kabels en de passieve luidspreker, waar de gemiddelde consument niet voldoende greep op krijgt. Bij passieve luidsprekers horen ook een aantal eindversterkers met ontsierende kabels. Zo'n configuratie werkt zelden als 'babe-magnet' en het liefst duwt je nieuwe 'Chick' je kopje onder in het 'Aqua di Parma' bubbelbad.

Actieve systemen hebben eigenlijk uitsluitend voordelen. Visueel staan er alleen maar twee luidsprekers, een voorversterker en een cd-speler. Dus geen indrukwekkende 'techno-rig' als materialisatie van het testosteron van de 'Alpha man', maar wel vervelend voor gevoelige typen met een torenflathoog ego. De preamp en schijflezers kun je zelfs nog discreet wegmoffelen in een kastje. Aan de kostenkant bespaar je heftig op een verzameling monoblokken, kostbare kabels en een juweliersbezoek voor haar, als compensatie voor het gedogen van vier enorme versterkers. Vanwege het klasse-d karakter van veel actieve concepten, kun je ook nog fijntjes het thema 'groen' uitventen. Technisch gezien zijn er alleen maar voordelen aan actieve concepten. Zulke luidsprekers zijn namelijk in mindere of meerdere mate aan te passen aan de akoestiek, afhankelijk van de aan boord zijnde techniek. Actieve filters zijn doorgaans nauwkeuriger, voordeliger en de digitale uitvoeringen daarvan zorgen voor verbeteringen in het tijddomein, die onmogelijk te realiseren zijn met passieve filters. De ingebouwde versterkers zijn identiek in specificaties (vooral in klank, dynamiek, drive, SPL en ruisvloer) en volledig aangepast aan de filters en drivers. De transferfunctie is dus hetzelfde. Als consument ben je verlost van de meestal problematische invloed die luidsprekerkabels hebben. Omdat minder apparatuur ook betekent dat er minder accessoires nodig zijn, bespaar je aan racks, tuning devices, kabelbruggetjes en audiofiele zekeringen. Er blijft dan geld over voor een tweedehands levensverzekering of theezakjes en je houdt ruimte over om je verzameling boeken over ectothermisch gewervelde dieren aan te vullen. Omdat zo'n actief systeem meestal ontworpen is door kundige lieden, zijn de prestaties beter dan veel passie-

ve haifai's, waaruit doorgaans de tunnelvisie van de samensteller hoorbaar wordt. Een argument tegen actieve systemen is wellicht dat passieve luidsprekers voorzien kunnen worden van betere versterkers. Dat is een gevaarlijke gedachte. Het is maar de vraag of er veel versterkers te vinden zijn die beter presteren dan de ingebouwde versies. Op versterkergebied is de afgelopen vijftig jaar verbazingwekkend weinig veranderd, maar na lang zoeken is er best iets te vinden. Vervolgens is het de vraag of een betere versterker, over een tricky kabelinterface en via een passief filter nog zoveel voordelen biedt.

Adam Tensor Delta

De volactieve Delta meet 560 x 335 x 340 mm, weegt 29 kg en beschikt voor het midden en hoog over de professionele X-ART drivers. Het frequentiebereik reikt binnen de -3 dB-punten van 32 Hz tot 50 kHz en dit driewegsysteem beschikt over drie ingebouwde eindversterkers met een totaal continu vermogen van 500 Watt (per kant). De Delta is feitelijk een professionele studiomonitor in schaapskleren en heeft veel overeenkomsten met de S3X-V. Om tegemoet te komen aan gevoelens op het gebied van interior design en om gunstig te scoren op de WAF, heeft deze Adam een hogere knuffelfactor door de fraaie hoogglanslak in twee kleuren en de gebogen zijpanelen. De studioversies zijn gewoon matzwart. Bijpassen-

de stands zijn leverbaar. Als ingang dient een XLR-connector, de luidspreker schakelt automatisch in bij een signaal op de ingang (en ook weer uit) en er is voorzien in room equalizers.

Opstellen

Het afgelopen jaar leek luisterruimte 1 hier op de grote gier die de 'goodiebags' binnenhaalde. Er hebben hier geweldige systemen gestaan. Theoretisch is het mogelijk om met passieve luidsprekers zeer goede resultaten te bereiken, maar het zoeken naar de goede match en het omgaan met de verschillende variabelen maken dat deze sport niet voor iedereen is weggelegd. Er ontstaat altijd wel iets dat aan zekere normen voldoet, maar het gaat om het samenstellen van systemen waarbij je letterlijk op het puntje van je stoel zit. Systemen die het afgelopen jaar veel meer waren dan de som der delen kwamen in de vorm van de Marantz/Mordaunt Short Performance set, Hegel met Von Schweikert Unifield, de Fiesole (Rosso Fiorentino) met McIntosh tube aansturing, de Bose 901, de Paradigm Studio met de Leema Altair, de Adam Column met Audio Research/Cello en het Sonore systeem. Aan de actieve kant blonk de Adam Tensor Beta uit. Het zijn allemaal voorbeelden

van systemen waar de combinatie essentieel is, die dicht in de buurt van de realiteit komen, een ongekende 'Wow-factor' hebben en die de prestaties gewoon 'uit de doos' neerzetten, in een goede akoestische omgeving, maar zonder het gebruik van allerlei bijzondere accessoires of urenlang getweak. Laatst stond er in een vakblad dat iemand zeven uur bezig was geweest om een audiosetje op een show goed te laten klinken. Dan heb je alle denkbare combinaties geprobeerd en weet je echt niet waar je mee bezig bent...

Hoe dan ook, het opstellen van actieve systemen is een stuk simpeler. De Adam Delta functioneerde in de meest simpele opzet met een Sonore Epilog voorversterker, een Marantz UD9004 multiplayer, een eenvoudige signaalkabel en verder geen bijzondere accessoires, filters of netkabels. Als een audiosysteem in de basis klopt, dan moet je het neer kunnen zetten, spanning erop en dan moet het performen. Als het dan niet klopt, dan krijg je het nooit voor elkaar. Voor de duidelijkheid moet gemeld worden dat de Epilog natuurlijk een factor van betekenis is binnen het gebouwde systeem.

Luisteren

De eerste klanken maken meteen duidelijk dat de Adam Tensor Delta het soort prestatie neerzet dat veel lastiger haalbaar is met veel passieve systemen, maar hier wordt niet beweerd dat zoiets niet kan. De Delta is bovenal eerlijk. Je krijgt vrijwel een-op-een terug wat er zich afspeelde voor de microfoons tijdens de opname. Dat gebeurt dan op een zeer neutrale manier, binnen een haast holografische stage, met een enorm niveau van detaillering, informatieoverdracht, snelheid en met enorme dynamische contrasten. Als het moet kunnen deze Adams extreme geluidsdrukken neerzetten (pakweg 126 dB) en blijven dan ragzuiver en onvervormd klinken. Zoveel geweld houd je maar tien seconden vol, maar het betekent dat allerlei percussiegeluiden en andere vocale- en instrumentale uithalen niet dynamisch begrensd worden. Dat draagt bij aan de realiteitsindruk van de weergave. Je haalt moeiteloos de akoestische power van een koortje vuvuzela's. Ook het lineaire en homogene karakter van deze weergevers valt op. Het zijn met recht monitorluidsprekers. Onlangs registreerde ondergetekende pianomuziek van onder andere Brahms, uitgevoerd door twee beroemde Russische pianisten op een Steinway Grand. Het zijn de schitterende Russische liederen uit 'Souvenir de la Russie' en Brahms schreef deze na zijn reis door het land. De opname werd gemaakt met Neumanns, aangesloten op Focusrite RED preamps. Het is fascinerend om zo'n opname terug te luisteren via de Adams. Ze vormen een fenomenaal tool om opnames te kunnen beoordelen.

Wie eerlijk is en een opname wil horen zoals deze bedoeld is, luistert voortaan naar een stel Adams. Als de opname goed is, komt die in alle verbluffende perfectie terug. Minder goede opnames klinken niet zo slecht als je zou denken, maar je hoort genadeloos wat er allemaal aan mankeert. Zoals het een echt goede luidspreker betaamt, excelleert deze met werkelijk alle soorten muziek. Weergevers die alleen maar geschikt zijn voor bepaalde typen muziek kun je het beste zo snel mogelijk

naar de kringloop brengen of op Marktplaats aanbieden met de omschrijving dat het de beste luidsprekers zijn die je kent... Doe dan vooral een beroep op de 'kenners'. Realiseer je dan even niet dat die groep heel goed weet waarom ze jouw luidsprekers absoluut niet willen hebben. Op de Adams komt moderne muziek, zoals 'Sight for sore eyes' van MPeople, er full power uit en klinkt uiterst overtuigend. Dat geldt ook voor de magistrale tracks op het album Deep Forest van Bohème. Dat is gemastered door Bob Ludwig himself en er duidelijk aan af te horen. Die enorme power en drive in het laag (en de snelheid) komt ook naar voren in 'Pluck' van Marcus Miller. Idem voor opnames van Bruce Springsteen met de E-street Band. Hoewel het laag zeer goed is en indrukwekkend strak kan grommen en uithalen, is de Delta, net als de Beta, niet volledig ongekleurd. Dat valt normaal gesproken niet direct op, maar in vergelijking met het laag van de Sonore luidsprekers, is de rest van de wereld gewoon gekleurd. Sonore heeft gewoon een nieuw referentiepunt voor laagweergave neergezet en niet alleen met betrekking tot neutraliteit. De sax van Sonny Rollins klinkt magistraal op 'There is no greater love'. Ook een track van Dee Dee Bridgewater ('Fine and Mellow') belicht de core-eigenschappen van deze weergevers in de vorm van drive, directheid, realisme en dynamics. Dat wordt levensecht als Beyoncé uitpakt met 'My heart still beats'. Aan de andere kant kan de Delta op uiterst subtiele, geraffineerde en gedetailleerde manier opereren. De Adams werden daartoe aangesloten op een Studer 90xx-series tafel die de downmix naar stereo realiseerde vanaf een digitale multichannel machine, waar vorig jaar een opname mee werd gemaakt van het Bätz & Co hoofdorgel in de Grote Kerk van Naarden. De fenomenale rendering van akoestiek, ruimte en detaillering waar deze weergevers toe in staat zijn is fascinerend. Je akoestische zichtveld is tientallen meters diep en elk klein geluidje is plaatsbaar en waarneembaar. Ook bij een opname van bijvoorbeeld Cristina Branco ('A case of you') kun je subtiele verplaatsingen van instrumenten of van de vocaliste simpel waarnemen. Om maar te zwijgen van wat er gebeurt als de 301 transcription drive met de Strain Gauge als bron dient. Elke plaat, cd of mastertape is zo verrassend om naar te luisteren, dat het vrijwel niet meer lukt om een keuze te maken. Neem gewoon cd track 2 uit de film The Tailor of Panama. Wow! Of luister naar de weergalozes Beethoven Pentatone-opnamen van Mari Kodama. Waar het gewoon om gaat bij deze Adams is dat je op het puntje van je stoel zit te luisteren. Het is pure entertainment waar je volledig actief bij betrokken bent. Je luistert en wilt niet gestoord worden. Als Angelina in de buurt is laat je je ook door niets meer afleiden. Hoe wordt dat nou veroorzaakt? Voor Jolie mag u dat zelf invullen, maar voor hifi geldt dat hoe beter een systeem de geluidseigenschappen nabootst die we uit de werkelijkheid kennen, hoe fascinerender het wordt om naar te luisteren. Die werkelijkheid bestaat gewoon uit dynamiek, detail, klankechtheid, ruimtelijkheid, neutraliteit en snelheid. Ons evolutionair-genetisch bepaalde gehoor haalt daar een stuk betrokkenheid uit en wil die eigenschappen ook terughoren tijdens kunstmatige weergave. Hoe meer een hifysysteem inlevert op al die pa-

rameters, hoe saaier het allemaal klinkt. Iedereen kent de perfecte systemen op audioshows. Mankeert niets aan, maar het betreft de luisteraar totaal niet.

De Tensor Delta is geen groot systeem. De fenomenale stage, het afgronddiepe laag en de enorme geluidsdruk, zullen kamers tot 10 x 5 meter moeiteloos kunnen bespelen. Een groot voordeel is dan ook dat deze prestaties komen uit een relatief compacte behuizing. De Delta is volstrekt toereikend voor elk type muziek in elke gemiddelde huiskamer. Wie desondanks streeft naar een live-podium-ervaring met laag onder de 20 Hz, kan gaan voor een Tensor Beta. Maar die vraagt met betrekking tot prijs en formaat om een ander type motivatie.

'Moderne' muziek

Omdat het vakantie is en de luisterruimte leeg is (op de Adams na), gebeurt er iets waar normaal nooit tijd voor is. Gewoon drie dagen in alle rust kunnen luisteren en allerlei verschillende type opnamen, uitvoeringen en muzieksoorten uit het archief halen. Dan blijft er toch iets opvallends staan waar die Adams in uitblinken en veel andere luidsprekers niet in de buurt komen. De Adams laten echt horen hoe opnames bedoeld zijn en waar producers van grote naam op uit zijn geweest. Ze belichten op een heel onthullende en georganiseerde manier hoe een opname in de studio moet hebben geklonken. Dat hoor je op elk type muziek, maar dat speelt een heel bijzondere rol

bij moderne muziek. Aan veel van die muziek ligt een uiterst complex opnameproces ten grondslag. Het zijn geen simpele akoestische opnames met een beperkt aantal microfoons. Je praat over 24 ProTools sporen, plug-ins, digitale effecten, synthesizers, samplers en een combinatie met soms oude analoge instrumenten en effectprocessors. De gedachte is vaak dat zulke 'moderne' muziek een slechte geluidskwaliteit heeft. Het vervelende is dat ons referentiekader voor dit soort muziek het clubcircuit, de disco, het museumplein en de ondermaatse kwaliteit van veel radiozenders is. Hier zij ook niet beweerd dat alles goed klinkt, maar van de volgende willekeurige acts spat de kwaliteit af: Nena & Kim Wilde (Anyplace, Anytime), tracks van Shakira en Jennifer Lopez, Madonna (The power of goodbye), Destiny's Child (Survivor), Lou Bega (Mambo No.5), MPeople (Bizarre Fruit), Boheme (Deep Forest), Yello (Takla Makan) en Safri Duo (Samb-Adagio). Een van de meest spectaculaire tracks is 'Rage Hard' van Frankie goes to Hollywood, maar dan de extended version die op de uiterst zeldzame cd-single staat ('We take you for a tour on the 12-inch...'). Trevor Horn schrijft hier geschiedenis met de toepassing van de Fairlight en de Sony 24-sporen digitale machine, waar hij in zijn toenmalige SARM West studio mee experimenteerde. Het zijn allemaal voorbeelden van muziek die in de beschreven situaties of op veel thuisystemen eindigen in vaagheid, congestie, dynamiekbeperving en versmering. De Adams zetten deze muziek heel anders neer. Zo'n inzicht in de opbouw van de productie, het scheidend vermogen tussen al die verschillende geluiden en effecten, het gebrek aan dynamiekbeperving

en de fenomenale ruimtelijke opbouw, hoor je alleen maar op studiomonitors of de allerbeste consumentenhi-fi.

De ingebouwde roomequalizers van de Adams spelen een belangrijke rol. Deze simpele 'controls' hebben een behoorlijk grote invloed op het geluid. Binnen een gegeven akoestische omgeving kunnen er dus veel verschillende 'sounds' worden gemaakt. Omdat realiteitsgetrouw geluid geen kwestie is van smaak, maar van luisterervaring en akoestische kennis, is de enige manier om de Adams in te regelen degene waarbij de tonale balans klopt, de stage maximaal is en de klank een afspiegeling is van de werkelijkheid. Dat laatste vormt een beetje een 'balancing act' tussen het lineaire karakter van deze luidsprekers en de natuurlijke warmte van stemmen en instrumenten zoals geregistreerd op de schijf. Maar, je kunt dat perfect voor elkaar krijgen.

Conclusie

De Adam Tensor Delta is een professionele studiomonitor in een huiskamervriendelijke versie. De prof-series van Adam klinken nog net een streepje neutraler, hoewel het verschil met de 'huiskamerversies' minimaal is. Het actieve concept heeft alleen maar voordelen. De Delta is als totaalconcept superieur aan de meeste passieve luidsprekers met losse kabels en versterkers. Alleen de allerbeste systeembouwers zijn in staat om combinaties te vinden, met passieve weergevers, die gelijk presteren aan deze Adam. Vrijwel alles dat nodig is voor een perfect geluid wordt al standaard meegeleverd met de Delta. Denk aan lineariteit, homogeniteit, vervormingsvrijheid, compressievrijheid, een zeer hoog SPL, neutraliteit, snelheid, een stuk laagextensie, een top rond de 50 kHz, instelbare equalizers voor een basisvorm van roomtuning, de fenomenale haast holografische imaging en een sublieme micro- en macrodetailering. Dat zorgt bij elkaar voor een weergave die je er aan je haren bij sleept. Dat betekent dat de Delta vrijwel een-op-een laat horen wat er op de cd of de plaat staat. Dat is een feest, maar voor anderen een niveau om langzaam naar toe te groeien. De Adam Tensor Delta is geen weergever voor audiofielen, maar voor muzikliefhebbers en voor iedereen die de schoonheid wil vinden zoals de maker van de opname en de uitvoerende die bedoeld hebben. De Delta is ook bedoeld voor degenen die om welke reden dan ook de kwaliteit van opnamen willen beoordelen, maar ook de kwaliteit en eigenschappen van de apparatuur die je aan de Delta koppelt. Met de Delta kun je ook alle muziek draaien. Charles Aznavour, de brassband van de Koninklijke Landmacht, techno, Dave Holland en Enrico Caruso komen er allemaal even overtuigend uit. Wat een feest!

Ruud Jonker

PRIJS
ADAM TENSOR DELTA (ACTIEF) € 4200,- PER STUK

SONORITY AUDIO, TEL: +31-(0)6-33619666
E-MAIL: INFO@SONORITY-AUDIO.NL, WWW.SONORITY-AUDIO.NL

►►END